

T.C.
MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI

MEGEP

(MESLEKİ EĞİTİM VE ÖĞRETİM SİSTEMİNİN
GÜÇLENDİRİLMESİ PROJESİ)

SERAMİK VE CAM TEKNOLOJİSİ

ŞABLON DEKORU 1

ANKARA 2008

Milli Eğitim Bakanlığı tarafından geliştirilen modüller;

- Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığının 02.06.2006 tarih ve 269 sayılı Kararı ile onaylanan, Mesleki ve Teknik Eğitim Okul ve Kurumlarında kademeli olarak yaygınlaştırılan 42 alan ve 192 dala ait çerçeve öğretim programlarında amaçlanan mesleki yeterlikleri kazandırmaya yönelik geliştirilmiş öğretim materyalleridir (Ders Notlarıdır).
- Modüller, bireylere mesleki yeterlik kazandırmak ve bireysel öğrenmeye rehberlik etmek amacıyla öğrenme materyali olarak hazırlanmış, denenmek ve geliştirilmek üzere Mesleki ve Teknik Eğitim Okul ve Kurumlarında uygulanmaya başlanmıştır.
- Modüller teknolojik gelişmelere paralel olarak, amaçlanan yeterliği kazandırmak koşulu ile eğitim öğretim sırasında geliştirilebilir ve yapılması önerilen değişiklikler Bakanlıkta ilgili birime bildirilir.
- Örgün ve yaygın eğitim kurumları, işletmeler ve kendi kendine mesleki yeterlik kazanmak isteyen bireyler modüllere internet üzerinden ulaşılabilirler.
- Basılmış modüller, eğitim kurumlarında öğrencilere ücretsiz olarak dağıtılır.
- Modüller hiçbir şekilde ticari amaçla kullanılamaz ve ücret karşılığında satılamaz.

İÇİNDEKİLER

AÇIKLAMALAR	ii
GİRİŞ	1
ÖĞRENME FAALİYETİ-1	3
1. KARO-FAYANS YÜZEYİNE UYGUN ŞABLON DEKORU DESENİ OLUŞTURMA	3
1.1. Şablon Dekorunun Tanımı ve Özellikleri	3
1.2. Karo-Fayans Yüzeyine Şablon Dekorü Deseni Hazırlama	5
1.3. Karo-fayans Yüzeyine Şablon Dekorü Deseni Hazırlamada Dikkat Edilecek Noktalar	6
UYGULAMA FAALİYETİ	7
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	10
ÖĞRENME FAALİYETİ-2	12
2. ŞABLON DEKORUNDA KULLANILACAK ARAÇ GEREÇ VE MALZEMELER.....	12
2.1. Şablon Dekorü Uygulama Yöntemleri.....	13
2.1.1. Fırçayla	14
2.1.2. Süngerle	14
2.1.3. Püskürtme ile	14
2.2. Boya-Medyum Kıvamı	15
UYGULAMA FAALİYETİ	16
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	17
ÖĞRENME FAALİYETİ-3	19
3. DESEN ŞABLONUNU HAZIRLAMA.....	19
3.1. Şablon Malzemeleri	19
3.1.1. Kâğıt	20
3.1.2. Karton	20
3.1.3. Yapışkanlı Şablon Kâğıdı	20
3.2. Şablon Hazırlamada Dikkat Edilecek Noktalar	20
UYGULAMA FAALİYETİ	21
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	24
ÖĞRENME FAALİYETİ-4	26
4. KARO-FAYANS YÜZEYİNE	26
4.1. Şablon Dekorü Uygulama	26
4.1.1. Uygulamada Dikkat Edilecek Noktalar	27
UYGULAMA FAALİYETİ	28
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	30
ÖĞRENME FAALİYETİ-5	32
5. KARO-FAYANS YÜZEYİNDE ŞABLON DEKORUNUN RÖTUŞLANMASI.....	32
5.1. Fazlalıkların Temizlenmesi.....	32
5.2. Eksiklerin Tamamlanması.....	33
UYGULAMA FAALİYETİ	34
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	36
MODÜL DEĞERLENDİRME	38
CEVAP ANAHTARLARI.....	42
ÖNERİLEN KAYNAKLAR.....	43
KAYNAKÇA	44

AÇIKLAMALAR

KOD	215ESB175
ALAN	Seramik ve Cam Teknolojisi
DAL/MESLEK	Sır Üstü Dekorlama
MODÜLÜN ADI	Şablon Dekor 1
MODÜLÜN TANIMI	Seramik sır üstü dekorlama yöntemlerinden biri olan şablon dekorunun karo- fayans üzerine uygulanması ile ilgili temel bilgi ve becerilerin kazandırıldığı öğrenme materyalidir.
SÜRE	40/24
ÖN KOŞUL	Modülün herhangi bir ön koşulu yoktur.
YETERLİK	Karo-fayans yüzeyinde şablon tekniği dekorunu yapmak
MODÜLÜN AMACI	Genel Amaç Bu modül ile uygun atölye ortamı sağlandığında, sırlı karofayans yüzeyine tekniğine uygun olarak şablon dekoruyapabileceksiniz. Amaçlar Gerekli ortam sağlandığında; <ol style="list-style-type: none">1. Karo-fayans yüzeyine ölçülerine ve tekniğine uygun deseni oluşturabileceksiniz.2. Şablon dekoru tekniğine uygun araç gereç ve malzemeleri eksiksiz hazırlayabileceksiniz.3. Kullanılacak şablonu gerekli malzeme seçimini doğru yaparak düzgün bir şekilde hazırlayabileceksiniz.4. Karo-fayans yüzeyine tekniğine uygun şablon dekorunu hatasız olarak uygulayabileceksiniz.5. Dekorlu yüzeyde desenin ana hatlarını bozmadan rötuşlama yapabileceksiniz.
EĞİTİM ÖĞRETİM ORTAMLARI VE DONANIMLAR	Çizim masası, ışıklı masa, eskiz kâğıdı, kalem, boya kalemi, cetvel, silgi, sünger, fırça, pistole, sırlı karo-fayans, sır üstü boya, medyum, boya hazırlama kabı, yapışkanlı şablon kâğıdı, makas, maket bıçağı, temizleme bezi.
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	Modülün içinde yer alan her faaliyetten sonra, verilen ölçme araçlarıyla kazandığınız bilgileri ölçerek kendi kendinizi değerlendireceksiniz. Öğretmen, modül sonunda size ölçme aracı (test, çoktan seçmeli, doğru yanlış vb.) uygulayarak modül uygulamaları ile kazandığınız bilgileri ölçerek değerlendirecektir.

GİRİŞ

Sevgili Öğrenci,

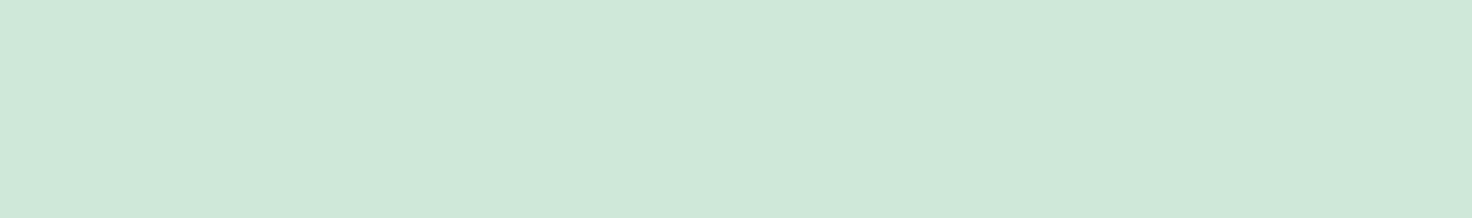
İnsanoğlu için en önemli unsurlar olan toprak, su ve ateş bir araya gelerek ortaya seramik çıkmıştır. Çok eski çağlardan beri hayatımızın içinde yerini almış olan seramik, her çağda belli değişiklikler ve gelişmeler göstererek günümüze kadar ulaşmıştır. İlk çağlarda sadece insanların ihtiyaçlarını karşılamak amacını taşıırken insanların güzelliğe olan düşkünlüğu ile süslenip dekorlanarak göze hoş görünen ve yaşanan kültürleri yansıtan bir tarih olmuştur.

Günümüzde de seramik sektörü, sürekli gelişmeler göstermekte ve zaman içinde hayatımızdaki yerini almaya devam etmektedir. Yemek yediğimiz tabaktan çayımızı içtiğimiz kupaya, elimizi yıkadığımız lavabodan duvarlarımızı ve yerlerimizi süsleyen karo-fayanslara kadar hayatımızın her yerinde seramik vardır. Hayatımızın içinde yer alan tüm bu ürünler, insanların zevklerine hitap etmesi ve gözümüze hoş görünmesi için estetik kaygılar içinde oluşturulmakta ve bunları bizlere bu şekilde sunabilmek için sektör içinde birçok insan bu konuda çalışmaktadır.

Sizler de bir gün bu sektörün içinde yerinizi alacak elemanlar olarak aynı estetik ve teknik kaygıları taşımakla sorumlusunuz. Bu nedenle el dekoru tekniklerinden elek baskıya kadar birçok tekniği aşama aşama alanımızdaki dersler ve bu derslere ait modüllerle birlikte öğreneceksiniz.

Şablon dekoru, el dekoru tekniklerinden birisidir. Bu teknik, uygulanması çok zor olmayan ama çok değişik ürünler ortaya çıkartabileceğiniz bir yöntemdir.

Bu modülü tamamladığınızda şablon dekoru tekniğinin karo-fayans yüzeyine uygulanmasını öğrenecek ve bu tekniği çeşitli yüzeysel uygulamalarda kullanabileceksiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-1

AMAÇ

Bu faaliyette verilecek bilgiler doğrultusunda, uygun ortam sağlandığında şablon dekoru tekniğine ve karo-fayans ölçülerine uygun desen oluşturabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

Karo-fayans yüzeyine şablon dekoru deseni hazırlanmasına başlamadan önce piyasada satılmakta olan desenli karo-fayansları inceleyerek özelliklerini araştırınız. Karo-fayans yüzeyinde ne tür desenler kullanıldığını belirleyiniz ve bunlardan şablon dekoru için uygun olan örneklerin fotoğraflarını çekerek katalog oluşturunuz. Hazırladığımız katalogu sınıfta arkadaşlarınızla paylaşınız.

Bu araştırma için inşaat malzemesi satan iş yerlerinden, seramik fabrikalarından ve ilgili internet sitelerinden yararlanabilirsiniz.

1. KARO-FAYANS YÜZEYİNE UYGUN ŞABLON DEKORU DESENİ OLUŞTURMA

1.1. Şablon Dekorunun Tanımı ve Özellikleri

Dekor uygulamasının önceden hazırlanmış şablonlarla yapılmasına şablon dekoru denir.

Şablonların hazırlanması için çizilmiş olan desenin kâğıt, karton, plastik, yapışkanlı şablon kâğıdı gibi malzemeler üzerine aktarılması ve boyanacak kısımların uygun bir yöntemle oyularak çıkartılması gerekir. Kullanılacak şablon malzemesi, uygulama yapılacak ürünün özelliğine göre belirlenir. Bu malzemelerden hazırlanan şablonları kalıp olarak da adlandırabiliriz. Şablon dekoru uygulaması deri sertliğinde pişmemiş ürünler, bisküvi pişirimi yapılmış ürünler, sırlanmış sırlı pişirimi yapılmamış ürünler üzerine ve sırlı pişirimi yapılmış ürünler üzerine yapılabilir. Dekor uygulanacak ürünün pişmemiş, bisküvi pişirimi yapılmış, sırlanmış veya sırlı pişiriminin yapılmış olması şablon malzemesinin seçiminde önemli rol oynar. Ayrıca ürünün düz veya yuvarlak formlu olması da bu konuda etkili ve belirleyici unsurdur.

Şablon dekoru uygulaması şablonlar ürün üzerine monte edildikten sonra astar, sır veya boya kullanılarak sünger, fırça ya da püskürterek yapılır.

➤ Yaş Çamur Üzerine

Yaş çamur üzerinde şablon dekoru uygulaması yapmak için çeşitli yöntemlerle şekillendirilmiş ve deri sertliğine gelmiş ürünler kullanılır. Uygulama yapılacak ürünün şeklinin yuvarlak veya düz olmasına göre şablon malzemesi belirlenir. Ürün düz bir yüzeye sahipse sert veya yumuşak kâğıt, karton plastik gibi malzemeler şablon olarak kullanılabilir. Fakat ürün yuvarlak bir yapıya sahip ise şablonun ürünün şeklini alıp kabartılar oluşmaması için yumuşak ve rahat kıvrılabilen kâğıtlardan yapılması gerekir.

Şablon dekorunun en rahat uygulama alanı, yaş çamur üzerine olanıdır. Çünkü çamur, henüz belli bir oranda nemli olduğu için üzerine yerleştirilen şablonu hafifçe nemlendirerek şablonun yüzey üzerine iyice yapışmasını sağlar. Böylece şablonun kayması engellenerek uygulama rahat bir şekilde yapılır.

Şablonlar, uygulama yapılacak yüzeye düzgün bir şekilde yerleştirildikten sonra sır altı boya, oksit, farklı renkte çamur veya astarlar kullanılarak seçilen uygulama tekniği (pistoleyle püskürtülerek sünger veya fırçayla sürerek) ile desen ürün üzerine aktarılır (Resim 1.1. a-b-c-d).

Resim 1. 1.a-b-c-d: Deri sertliğindeki çamur üzerine şablon dekoru uygulaması

➤ **Bisküvi Üzerine**

Bisküvi pişirimi yapılmış ürünler üzerine de şablon dekoru yapılabilir. Fakat bisküvi üzerine uygulama yapmak yaş çamur üzerine uygulama yapmaktan daha zordur. Bisküvi ürün, kâğıt şablonun suyunu çok çabuk emeceği için şablonun ürün üzerinde sabitlenmesi zorlaşır ve kaymalara sebep olur. Bu nedenle uygulamalar için arkası yapışkanlı şablon kâğıtlarından faydalanmak gerekir.

Bisküvi üzerine şablon dekoru uygulaması da yaş çamur uygulamasında olduğu gibi pistole, sünger veya fırçayla yapılabilir. Uygulamada sır altı boyalardan, oksitlerden, astarlardan ve sırlardan faydalanmak mümkündür.

➤ **Sırlı Pişirimi Yapılmış Ürünler Üzerine**

Sırlı pişirim yapılmış ürünler üzerine de şablon dekoru uygulaması yapılabilir. Fakat sırlı ürünlerin yüzeyi kaygan olduğundan uygulama için kullanılacak şablonların bisküvi ürünlerde olduğu gibi arkası yapışkanlı kâğıtlardan seçilmesi gerekmektedir.

Sır üstü şablon dekoru uygulamalarında sır üstü boyalardan faydalanılır. Uygulama yöntemi diğerleriyle aynıdır.

1.2. Karo-Fayans Yüzeyine Şablon Dekorü Deseni Hazırlama

Desen hazırlama, şablon dekorunun ilk ve en önemli aşamasıdır. Hazırlanacak olan desenin tekniğe ve uygulanacak alana uygun olması oranında güzel uygulama örnekleri oluşturmak mümkündür.

Karo-fayans için şablon dekorü deseni hazırlarken ilk olarak uygulama yapılacak olan karo-fayansın ölçüsü belirlenir. Belirlenen ölçülere, şablon dekorü tekniğine ve yüzey üzerinde uygulamanın yapılacağı alana uygun desen araştırmaları yapılır. Bu araştırmalar sırasında tasarım öğeleri göz önünde bulundurulur. Şablon dekoruna kaynak teşkil edebilecek süsleme motifleri, çizimler, piyasada bulunan fayans desenleri, doğadan stilizasyonlar vs. faydalanılabilir.

Şablon dekorunda daha çok sade desenler kullanılmalıdır. Grift desenlerin uygulama esnasında uç kısımları kıvrılabileceği için bu tür desenlerin kullanılması doğru değildir.

Desen yüzey ilişkisi de şablon deseninin belirlenmesinde önemlidir. Uygulama yapılacak ürünün içbükey, dışbükey ya da düz zeminde kullanılacak olmasına göre desenler farklılık gösterebilir. Ayrıca hazırlanan desenin ölçüleri uygulama yapılacak alanın ölçüleri ile uyumlu olmalıdır.

Şablon dekorü deseni hazırlarken uygulamanın kaç renkten oluşacağına karar verilmelidir. Daha sonra karar verilen renklere göre desen renklendirilmeli ve renk uyumu kontrol edilmelidir.

Bu uygulama için hazırlanan desenin çizgisel boyuttan çıkmış belli bir kalınlığı olan figür ve motiflerden oluşması uygulama esnasında daha etkili bir sonuç almamız için önemlidir.

Bazen karo-fayans için desen hazırlarken karo-fayansın kullanım yeri de çizilecek olan desen için belirleyici bir unsur olabilir.

Tüm bu unsurlar göz önünde bulundurularak kişinin hayal gücü de eklendiğinde değişik ve güzel desenler oluşturmak mümkündür.

1.3. Karo-fayans Yüzeyine Şablon Dekorü Deseni Hazırlamada Dikkat Edilecek Noktalar

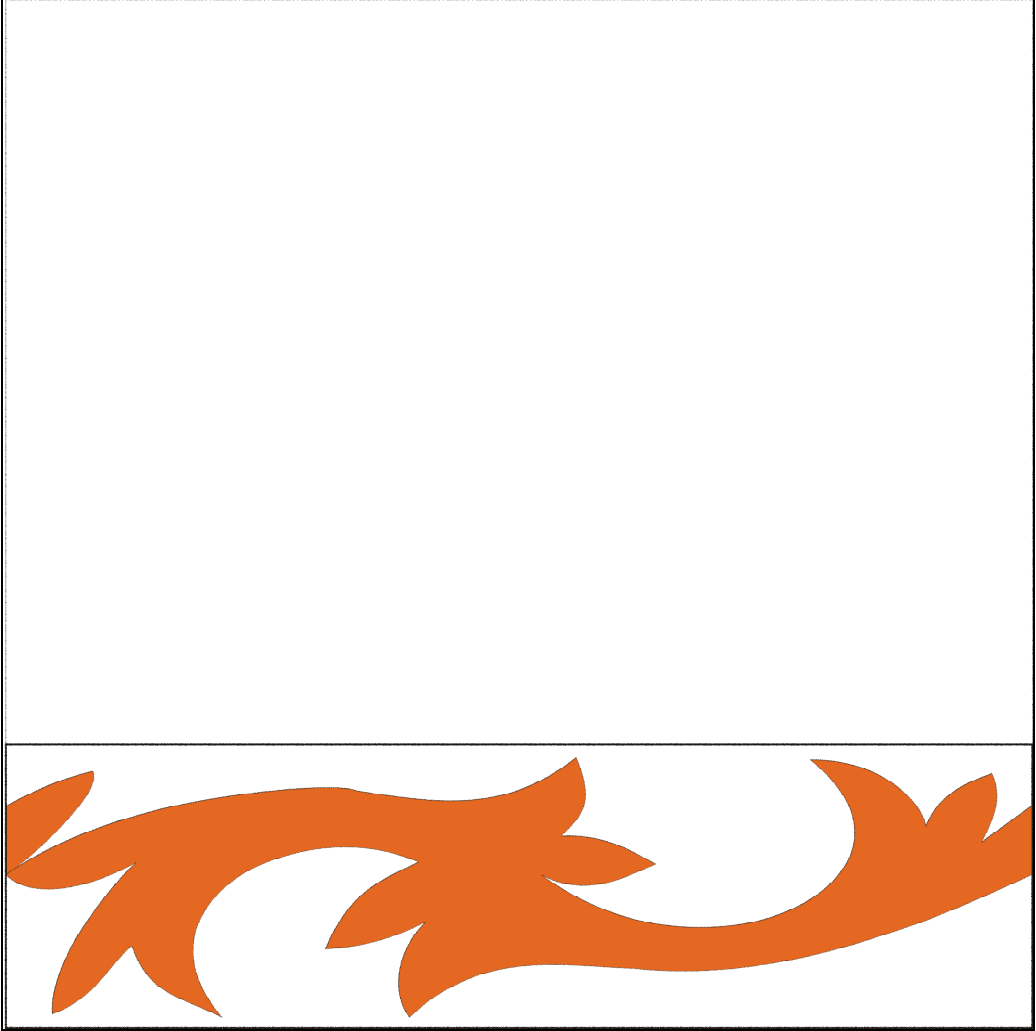
Şablon dekorunu karo-fayans yüzeyinde rahat bir şekilde uygulayabiliriz. Bu uygulamanın en önemli aşaması da desenin hazırlanmasıdır.

Karo-fayans yüzeyine şablon dekorü için desen hazırlarken aşağıdaki unsurlara dikkat etmek gerekir:

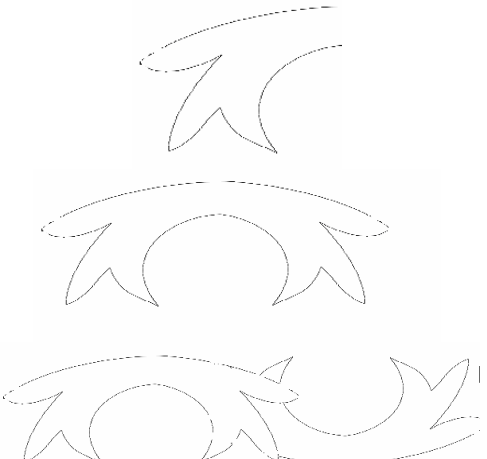
- Uygulama yapılacak karo-fayansın boyutu belirlenmelidir.
- Desenin fayans üzerinde uygulanacağı alan belirlenmelidir.
- Desen çok girift olmamalı, daha sade, şablonu rahat çıkartılabilecek desenler tercih edilmelidir.
- Hazırlanan desende oyulacak olan kısımların ana şablonla bağlantısı kopartılmalıdır.
- Bordür şeklinde bir desen hazırlanacaksa desenin diğer fayanslarda devamlılığı kontrol edilmelidir.
- Deseni çizerken tasarım ilkelerinden faydalanılmalıdır.
- Karo-fayansın kullanılacağı yer belirlenmelidir.
- Desenler çok ince hatlardan oluşmamalı ve uygulamanın görülebileceği belli bir kalınlığa sahip olmalıdır.
- Kullanılacak desen hazırlandıktan sonra baskıda fayans sayısı çoğaldığında nasıl görüneceğini kontrol etmek için desen çoğaltılarak yan yana getirilerek denemeler yapılmalıdır.
- Ölçülere uygun çizim yapılmalıdır.
- Çizimler temize çekilerek son şekli verilmelidir.

UYGULAMA FAALİYETİ

Uygulama için kullanacağınız karo- fayans ölçülerini belirleyiniz. Aşağıda sizlere çizilip renklendirilmiş bir örnek verilmiştir. İşlem basamaklarından faydalanarak kendi deseninizi oluşturunuz (Şekil 1.1).

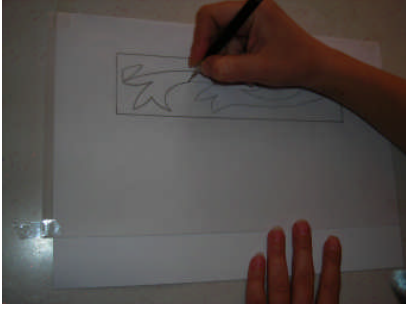

Şekil 1.1: Karo-fayans şablon dekoru çizimi

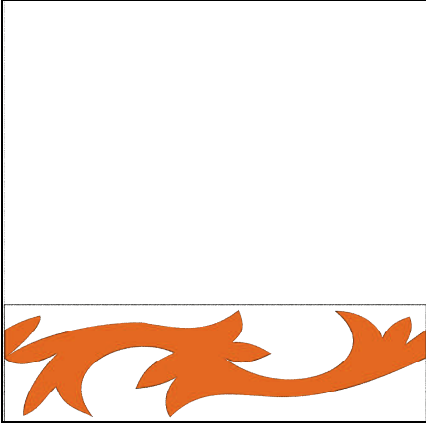
İşlem Basamakları	Öneriler
<ul style="list-style-type: none"> ➤ Çizim masasını hazırlayınız. ➤ Çizim araç gereçlerini hazırlayınız. ➤ Uygulama yapacağınız karo-fayansın ölçülerini belirleyiniz. ➤ Belirlediğiniz ölçülere ve şablon dekoru tekniğine uygun desen eskizlerinizi hazırlayınız. <div style="text-align: center; margin: 10px 0;"> </div> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Hazırladığınız eskizler içinden uygun olan birini seçiniz. ➤ Seçtiğiniz desenin son rötuşlarını yapıp kullanacağınız hâlini belirleyiniz. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Çalışma ortamını uygun hâle getiriniz ➤ Ölçüleri belirlerken dikkatli olunuz. ➤ Deseni, şablon dekoru uygulamasında kullanacağınızı unutmayınız. ➤ Deseni çizerken yaratıcılığınızın önemini unutmayınız. ➤ Çizdiğiniz desende estetik bir görünüş olmasına dikkat ediniz. ➤ Deseni çoğaltmak size farklı renk araştırmada ve uygulamada fayanslar yan yana geldiğinde nasıl bir etki yaratacağını görmenizde faydalı olacaktır. ➤ Dikkatli olunuz. ➤ Temiz bir sonuç için deseni renklendirirken elinizin boyanmış alanlar üzerine sürtünmesine izin vermeyiniz.

- Deseni çoğaltabilmek ve şablona aktarabilmek için eskiz kâğıdı veya aydıngere geçiriniz.

- Deseni renklendiriniz.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

OBJEKTİF TESTLER (ÖLÇME SORULARI)

Bu faaliyet sonunda kazandığınız bilgileri aşağıdaki soruları cevaplandırarak ölçünüz.

Aşağıdaki soru cümlelerinin başına doğru ise D, yanlış ise Y yazınız.

1. () Şablon dekorunda kullanılan şablonların malzemeleri ürünün özelliğine göre belirlenir.
2. () Şablon dekorunun en rahat uygulandığı ürünler, deri sertliğindeki yağ çamurlardır.
3. () Şablon dekoru uygulamasında kullanılacak şablonların mutlaka yapışkanlı kâğıtlardan olması gerekir.
4. () Karmaşık desenler, şablon dekorunda rahatlıkla kullanılabilir.
5. () Karo-fayans yüzeyine şablon dekoru deseni hazırlarken kullanılacak karo-fayansın ölçüsünün bilinmesi gerekir.
6. () Şablon dekoru deseni hazırlanırken karo-fayans yüzeyinin neresinde kullanılacağı önemli değildir.

DEĞERLENDİRME

Sorulara verdiğiniz cevaplar ile cevap anahtarınızı (değerlendirme ölçütleri) karşılaştırınız, cevaplarınız doğru ise uygulamalı teste geçiniz. Yanlış cevap verdiyseniz öğrenme faaliyetinin ilgili bölümüne dönerek konuyu tekrar ediniz.

UYGULAMALI TEST

Öğrenme faaliyetinde kazandığınız beceriler doğrultusunda 20*30 cm'lik karo-fayans yüzey ölçüsüne uygun şablon dekor tekniği için desen hazırlayınız. Bu uygulamayı aşağıdaki ölçütleri göre değerlendiriniz.

(Bu faaliyet kapsamında aşağıda listelenen davranışlardan kazandığınız becerileri “Evet” ve “Hayır” kutucuklarına (X) işareti koyarak kontrol ediniz.)

DEĞERLENDİRME ÖLÇÜTLERİ	Evet	Hayır
1. İş önlüğünüzü giydiniz mi?		
2. Çizim masasını hazır hâle getirdiniz mi?		
3. Çizim araç gereçlerinizi hazırladınız mı?		
4. Uygulama yapacağınız karo-fayansın ölçülerini belirlediniz mi?		
5. Karo-fayans ölçülerine uygun kâğıdı hazırladınız mı?		
6. Belirlenen karo- fayans ölçüsüne uygun desenin dış çerçevesini oluşturduunuz mu?		
7. Şablon dekoru ve karo-fayans ölçülerine uygun desen eskizlerini çizdiniz mi?		
8. Çizdiğiniz eskizlerden uygulama yapacağınız deseni seçtiniz mi?		
9. Desen çiziminizi yeterince temize çektiniz mi?		
10. Desene son hâlini verdiniz mi?		
11. Deseni çoğaltabilmek için eskiz kâğıdı veya aydıngere geçirdiniz mi?		
12. Yaptığınız ayırım doğrultusunda deseni renklendirdiniz mi?		
13. Renklendirdiğiniz desenin uygulama aşamasında nasıl bir etki vereceğini değerlendirdiniz mi?		

DEĞERLENDİRME

Yapılan değerlendirme sonunda “ Hayır” şeklindeki cevaplarınızı bir daha gözden geçiriniz. Kendinizi yeterli görmüyorsanız öğrenme faaliyetini tekrar ediniz. Cevaplarınızın tamamı “Evet” ise bir sonraki faaliyete geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-2

AMAÇ

Bu faaliyette verilecek bilgiler doğrultusunda uygun atölye şartları sağlandığında şablon dekoru uygulamasında kullanılacak araç gereç ve malzemeyi kullanıma hazır hale getirebileceksiniz.

ARAŞTIRMA

Şablon dekoru uygulamasında kullanılacak araç gereç ve malzemelerin neler olduğunu modülde verdiğimiz bilgiler doğrultusunda inceleyiniz. Bunlardan farklı olarak kullanabileceğimiz araç gereç ve malzeme olup olmadığını araştırıp not alınız ve ne amaçla kullanılacağını sınıfta arkadaşlarınızla tartışınız. Gerekli araç gereç ve malzemeyi temin ederek derste hazır bulundurunuz.

Gerekli araç gereç ve malzemeyi kırtasiye, inşaat malzemesi satan iş yerleri ve piyasadaki değişik yerlerden temin edebilirsiniz.

2. ŞABLON DEKORUNDA KULLANILACAK ARAÇ GEREÇ VE MALZEMELER

- **Çizim masası:** Uygulanacak desenin çizim aşamasında kullanılır.
- **Işıklı masa:** Desenin eskiz kâğıdına aktarılması ve çoğaltılması aşamasında kullanılır.
- **Resim kâğıdı:** Üzerine desen çizmek için kullanılır.
- **Eskiz kâğıdı veya aydıngeçer:** Desenin çoğaltılması gerektiği durumlarda desen, resim kâğıdından eskiz kâğıdına veya aydıngeçere geçirilir.
- **Boya kalemi:** Desenin renklendirilmesinde kullanılır.
- **Cetvel:** Çizilen desenin ve karo-fayansın ölçülerinin belirlenmesinde, ayrıca desenin çizim aşamasında gerekli olduğu durumlarda kullanılır.
- **Pergel:** Çizim yaparken gerekli durumlarda kullanılır.
- **Şekil şablonu:** Çizim yaparken gerekli durumlarda kullanılır.

- **Sünger:** Baskı aşamasında şablon dekorunun uygulanmasında kullanılır.
- **Fırça:** Baskı aşamasında şablon dekorunun uygulanmasında, rötuşlama aşamasında da eksik kalan kısımların tamamlanması ve sapıyla fazlalıkların kazınması için kullanılır.
- **Pistole:** Baskı aşamasında püskürtme yoluyla dekorunun uygulanmasında kullanılır.
- **Sırlı karo-fayans:** Üzerine şablon dekoru uygulamak için kullanılır.
- **Sır üstü boyları:** Sünger, fırça ve pistole kullanarak desen uygulaması için kullanılır.
- **Medyum:** Sır üstü boyların inceltip kıvamının ayarlanması için kullanılır.
- **Boya hazırlama kabı:** Medyum ve sır üstü boyların karıştırılıp kıvamının ayarlanmasında kullanılır.
- **Yapışkanlı şablon kâğıdı:** Desenin üzerine aktararak şablon oluşturulması için kullanılır.
- **Makas:** Desenin oymak için kullanılır.
- **Maket bıçağı:** Deseni oymak için kullanılır.
- **Temizleme bezi:** Taşan kısımların ve baskı yapılacak karo -fayansın temizlenmesi için kullanılır.

2.1. Şablon Dekor Uygulama Yöntemleri

Şablon dekoru uygulaması çeşitli yöntemlerle yapılabilir. Üzerine desen geçirilip uygun bir yöntemle oyulmuş olan şablonlar, dekor yapılacak yüzeye yapıştırıldıktan sonra astar, sır veya boya kullanarak sünger, fırça ya da püskürtme ile uygulama yapılır. Uygulamadan sonra kâğıtların üzerindeki boyların hafifçe kuruması beklenir ve şablonlar dikkatlice çıkartılır. Şablonların sökülmesi boyların iyice kurumasından önce yapılmalıdır. Aksi halde şablonlar sökülürken desenlerin kenarları zedelenebilir (S.Sibel Sevim S.161).

Çalışmayı yaratıcılığımızı kullanarak çeşitlendirebiliriz. Şablonları kaydırarak iki veya daha çok renk ile boyayarak (Bu uygulamayı yapışkanlı şablon kâğıtları ile yapmak zordur.), birden fazla figür için şablon hazırlayıp çeşitli renklerle boyayarak, şablon dekoru ile uyum sağlayabilecek diğer dekor tekniklerini bir arada kullanarak farklı ve güzel ürünler ortaya çıkartabiliriz.

Uygulama yöntemlerini kısaca açıklarsak,

2.1.1. Fırçayla

Şablon dekoru uygulaması yöntemlerinden biri fırça ile yapılan uygulamadır. Desen, şablona geçirilip uygulama yapılacak yüzeye yerleştirildikten sonra kıvamı ayarlanmış boya, fırça ile şablonun üzerinden düzgün bir şekilde ürünün üzerine aktarılır. Daha önce de belirttiğimiz gibi şablon dekoru uygulaması yaş çamur üzerine, bisküvi üzerine veya sırlı pişirimi yapılmış ürünler üzerine uygulanabilir.

Nasıl bir ürün üzerine uygulanırsa uygulansın bu uygulama esnasında en önemli unsurlardan biri kullanılacak astar, sır veya boyanın kıvamının iyi ayarlanmış olmasıdır. Boya çok sulu ayarlanırsa şablon kenarından sızıntılar oluşarak desenin bozulmasına sebep olabilir. Ayrıca uygulama esnasında kullanılacak fırçanın doğru seçilmesi de önemlidir. Uygulamanın yapılacağı ürünün cinsine (yaş çamur, bisküvi, sırlı pişirim yapılmış) uygun iz bırakmayan, doğru kalınlıkta fırçalar kullanılmalıdır. Dokulu bir dekor elde etmek için değişik özellikte ve yapıda fırçalar kullanmak mümkündür.

2.1.2. Süngerle

Süngerle uygulama, şablon dekorunda kullanılan diğer yöntemlerden biridir. Sünger daha çok büyük bir alanı kaplayan şablonlar için veya dış kısmı boyamak için tercih edilir. Uygulama, fırça uygulamasında olduğu gibidir.

2.1.3. Püskürtme ile

Şablon dekorunu uygulama yöntemlerinden biri de püskürtme yöntemidir. Püskürtme işlemi ya ilkel bir alet olan basit el pompaları veya gelişmiş bir alet olan basınçlı hava yardımıyla boya püskürtülerek yapılır. Günümüzde tercih edilen hava basıncı yardımıyla kullanılan boya tabancası (pistole) dir. Bu araç yardımıyla şablonun dekorlanacak bölümüne boya püskürtülerek desenin ürün üzerine geçmesi sağlanır.

Bu yöntemle şablon dekoru uygulaması yapmak için; desenin kapladığı alana uygun pistole başlıklarına, hava basıncını sağlayan kompresöre, insan sağlığına zarar vermemesi için havalandırılmalı kabinine, uygulama yapılacak ürünün özelliğine göre astar, sır veya boyaya ihtiyaç vardır.

Kompresör ile iyi bir püskürtme yapılabilmesi için düzenli ve yeterli basınçlı hava gerekmektedir. Uygulamayı yaparken gerekli miktarda hava basıncı ile çalışılmalıdır. Gereğinden fazla hava basıncı dekorun düzgün olmaması açısından zararlıdır. Eğer basınç fazla ise basınç azaltıcı ile ayar yapılması gerekir.

Pistole ile uygulamaya geçmeden önce kullanılacak olan astar, sır ya da boya su veya medyumla bir kap içinde karıştırılarak hazırlanır. Bu işlemde karışımın kıvamının ne çok sulu ne de pistoleden atılmayacak kadar koyu olmaması gerekir.

Dekor işlemleri gerçekleştirilirken ürün ile pistolenin arasındaki mesafe iyi ayarlanmalıdır. Bu ayarlamayı yaparken astar, sır, boya çeşidine, basınç miktarı ve pistole başlığının büyüklüğüne, dekor yapılacak alana göre 25-40 cm arasında belirlenebilir.

2.2. Boya-Medyum Kıvamı

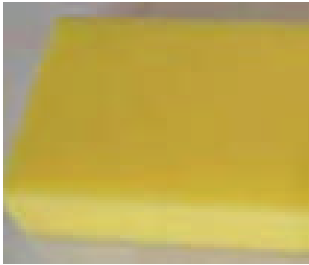

Sır üstü uygulamalar da temiz ve net bir şablon dekoru uygulaması yapabilmek için uygulama yöntemi ne olursa olsun kullanılacak boyanın kıvamını iyi ayarlamak gerekir.

Uygulamada kullanılacak boyanın önceden hazırlanması gerekir. Bunun için seçilmiş olan sır üstü seramik boyası, uygun miktarda su bazlı medyumla karıştırılıp içindeki pütürler tamamen yok oluncaya kadar porselen bir havanda iyice ezilmelidir. Boya ve medyum kıvamı iyi ayarlanmalı, fazla sulu veya çok koyu olmamalıdır. Fazla sulu hazırlanan boya şablon kenarlarından içeri sızmalara, çok koyu boya ise fırça ve sünger uygulamalarında iz bırakmalara ve sürülme zorluklarına neden olur.

Hazırlanan boya-medyum kıvamı, uygulamadan önce yedek bir karo-fayans üzerinde deneyerek kontrol edilmelidir. Böylece istenilen sonuca ulaşmak kolaylaşır.

UYGULAMA FAALİYETİ

Aşağıdaki işlem basamaklarını takip ederek şablon dekoru uygulamasında kullanacağınız araç -gereci hazır hale getiriniz.

İşlem basamakları	Öneriler
<ul style="list-style-type: none">➤ İş önlüğünüzü giyiniz.➤ Dekorlanacak karo-fayansları temizleyerek baskı yapılması için hazırlayınız.➤ Boya ile bir miktar medyumunu porselen havanda iyice eziniz.➤ Hazırlanan boyaların kıvamını iyice ayarlamak için boya karıştırma kabınızı hazır hâle getiriniz.➤ Boya ile medyumunu uygun oranda karıştırıp kıvamını ayarlayınız.➤ Kullanılacak sünger, fırça veya pistole başlığını hazırlayınız. 	<ul style="list-style-type: none">➤ Önlüğünüzü giymeyi unutmayınız.➤ Karo-fayansların temizliğini yaparken kullanmayı planladığınız kadarının tamamının temizliğini yapmayı unutmayınız.➤ Medyumun boyanın iyice ezilmesine yetecek miktarda olacağını unutmayınız.➤ Boya medyum karışımını hazırlarken içinde pütürler kalmamasına dikkat ediniz.➤ Ayrıntılara dikkat etmeyi sakın unutmayınız.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

OBJEKTİF TESTLER (ÖLÇME SORULARI)

Bu faaliyet sonunda kazandığınız bilgileri, aşağıdaki soruları cevaplandırarak ölçünüz.

Aşağıdaki soru cümlelerinin başına doğru ise D, yanlış ise Y koyunuz.

1. () Pistole baskı aşamasında püskürtme yoluyla dekorun uygulanması için kullanılır.
2. () Şablon dekoru uygulaması biter bitmez boyalar kurumadan şablon kaldırılmalıdır.
3. () Fırçayla şablon dekoru uygulaması, sadece yaş çamur üzerine yapılan uygulamalarda kullanılabilir.
4. () Püskürtme uygulamalarında kullanılan pistole başlıklarının yapılacak işe göre seçilmesi gerekir.
5. () Şablon dekorunda kullanılacak boyaların kıvamının iyi ayarlanması gerekir.

DEĞERLENDİRME

Sorulara verdiğiniz cevaplar ile cevap anahtarınızı (değerlendirme ölçütleri) karşılaştırınız, cevaplarınız doğru ise uygulamalı teste geçiniz. Yanlış cevap verdiyseniz öğrenme faaliyetinin ilgili bölümüne dönerek konuyu tekrar ediniz.

UYGULAMALI TEST

Öğrenme faaliyetinde kazandığınız beceriler doğrultusunda; Karo- fayans yüzeyine şablon dekoru uygulaması yapmak için gerekli olan araç gereç ve malzemeyi hazırlayınız. Bu uygulamayı aşağıdaki **ölçütlere** göre değerlendiriniz.

(Bu faaliyet kapsamında aşağıda listelenen davranışlardan kazandığınız becerileri “Evet” ve “Hayır” kutucuklarına (X) işareti koyarak kontrol ediniz.)

DEĞERLENDİRME ÖLÇÜTLERİ	Evet	Hayır
1. İş önlüğünüzü giydiniz mi?		
2. Kullanacağınız miktarda karo-fayansı temin ettiniz mi?		
3. Karo -fayanslarınızı şablon dekoru için temizleyip hazır hale getirdiniz mi?		
4. Hazırlanan boyaların kıvamını iyice ayarlamak için boya karıştırma kabınızı hazır hale getiriniz mi?		
5. Boyalarınızı bir miktar medyumla porselen havanda iyice ezdiniz mi?		
6. Boyanın içinde pütürler kalmadığından emin oldunuz mu?		
7. İyice ezilmiş olan boyaya gerekli miktarda medyum ilave ederek karıştırma kabında kıvamını ayarladınız mı?		
8. Uygulamayı hangi yöntemle yapacağınıza karar verdiniz mi?		
9. Karar verdiğiniz yönetime uygun fırça, sünger veya pistoleyi hazır hale getirdiniz mi?		
10. Uygulamayı yapacağınız masa veya boya kabinini hazır hale getirdiniz mi?		
11. Uygulama esnasında kullanacağınız diğer araç gereci (Rötüslama ve temizleme malzemeleri) hazır hale getirdiniz mi?		
12. Uygulamayı yapmak için çevrenin temiz ve tozsuz olmasını kontrol ettiniz mi?		

DEĞERLENDİRME

Yapılan değerlendirme sonunda “ Hayır” şeklindeki cevaplarınızı bir daha gözden geçiriniz. Kendinizi yeterli görmüyorsanız öğrenme faaliyetini tekrar ediniz. Cevaplarınızın tamamı “Evet” ise bir sonraki faaliyete geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-3

AMAÇ

Bu faaliyette verilecek bilgiler doğrultusunda uygun atölye şartları sağlandığında karofayans yüzeyine şablon dekoru uygulaması için gerekli desen şablonunu hazırlayabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

Desen şablonu hazırlamada hangi yöntemler ve malzemeler kullanılmaktadır? Araştırınız. Şablon malzemesi olarak kullanılacak en ekonomik ve uygun malzemelerin neler olabileceğini belirleyiniz. Araştırmalarınızı sınıfta öğretmen ve arkadaşlarınızla paylaşınız.

Araştırmanız için modül sonunda yer alan kaynaklardan, konu ile ilgili her türlü basılı ve görsel yayınlardan ve internetin ilgili sitelerinden faydalanabilirsiniz.

3. DESEN ŞABLONUNU HAZIRLAMA

Şablon dekoru uygulamasını gerçekleştirebilmek için ikinci olarak yapılan işlem desenin şablonunun hazırlanmasıdır. Bu dekor tekniğinde başarı sağlamak için desen kalıbının iyi hazırlanması önemlidir. Aksi takdirde yapılacak dekor uygulamasında istenilen başarı elde edilemez.

Hangi malzeme veya uygulama şekli seçilirse seçilsin iki çeşit şablon hazırlama yöntemi kullanılır.

- Desenin içi boyanacak şekilde
- Desenin dışı boyanacak şekilde

Şablonun tek parçalı ve dayanıklı olması için desende uygun bağlantılar yapılmalıdır. Hazırlanan desen, uygun bir yöntemle şablon olarak kullanılacak malzemenin üzerine kopya edildikten sonra, boyanacak kısımlar maket bıçağı gibi keskin uçlu bir malzeme yardımıyla oyularak çıkarılır ve şablon dekoru için hazır hâle getirilir.

3.1. Şablon Malzemeleri

Hazırlanacak şablon için çeşitli malzemeler kullanılabilir.

- Kâğıt
- Karton
- Yapışkanlı şablon kâğıdı vs.

Şablonun hangi malzeme ile yapılacağı uygulamanın yapılacağı ürünün özelliğine göre belirlenir.

3.1.1. Kâğıt

Şablon olarak en çok kullanılan malzemelerden biridir. Ekonomik olması, rahat kesilebilmesi ve uygulama yapılacak ürünün şeklini rahatlıkla alabilmesi tercih edilmesi için en önemli nedenlerdir.

Şablon olarak kullanılacak kâğıtlar gazete kâğıdından eskiz kâğıdına, bristolden fotokopi kâğıdına kadar çeşitlilik gösterir. Önemli olan kâğıdın desenin özelliğini bozmadan ürünün şekline uygun yerleştirilebilmesi ve boyayı emip alta geçirmemesidir. Kâğıtlar, genelde yaş çamur üzerine yapılan uygulamalarda ıslatılarak rahatlıkla yüzey üzerine yapıştığı için tercih edilmektedir.

3.1.2. Karton

Karton şablon dekoru düz yüzeylere yapılacak uygulamalarda kullanılırlar. Sertlikleri nedeniyle içbükey, dışbükey yüzeylere yapılan uygulamalarda kullanılması pek mümkün değildir. Ayrıca bisküvi ve sırlı pişirimi yapılmış ürünler üzerinde kâğıtlarda olduğu gibi kaymalara neden olacağı için tercih edilen bir malzeme değildir.

3.1.3. Yapışkanlı Şablon Kâğıdı

Arka tarafı yapışkanlı olan şablon kâğıtları bisküvi ve sırlı pişirimi yapılmış ürünler için kullanılması en doğru malzemedir. Şablon olarak bu kâğıtlar uygulama yapılacak ürünün üzerine rahatlıkla yapıştırılabildiği ve sabitlendiği için desenin net bir şekilde ürün üzerine aktarılmasını sağlar. Bu kâğıtların piyasada çeşitli kalınlıkta ve renkte olanları mevcuttur. Diğer malzemelere göre çok ekonomik olmasa da uygulamalarda sağladığı kolaylıklar nedeniyle tercih edilmektedir.

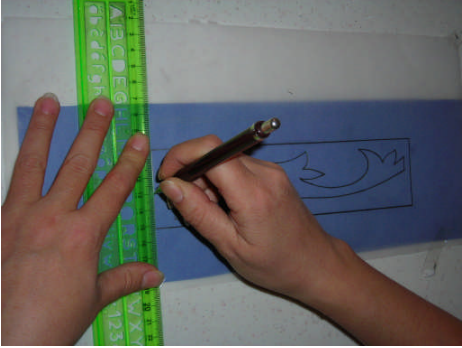
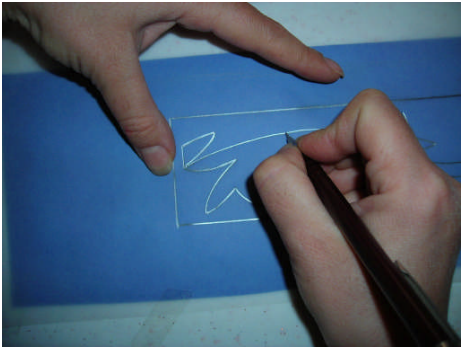
3.2. Şablon Hazırlamada Dikkat Edilecek Noktalar

Desenin şablonunu hazırlarken bazı ayrıntılara dikkat etmek gerekir. Bunları şu şekilde sıralayabiliriz:

- Ürünün özelliğine uygun şablon malzemesini seçmeliyiz.
- Hazırlanmış olan desenin ölçülerine uygun malzeme kullanmalıyız.
- Şablon üzerine deseni aktarırken desenin aslına sadık kalmalıyız.
- Keskin ve uygun bir oyma aracı kullanmalıyız.
- Şablonda kesilen alanlarda tırtıklar oluşmadan düzgün net bir şablon hazırlamalıyız.
- Parçaların ana gövdeden kopmamasına özen göstermeliyiz.
- Uygulamanın yapılacağı alana uygun büyüklükte bir şablon hazırlamalıyız.
- Şablonun dış kısmını, desenin şekline ve uygulanacak yüzeye uygun şekilde çerçeveleyerek kesmeliyiz.

UYGULAMA FAALİYETİ

Aşağıdaki işlem basamaklarını kullanarak yapışkanlı şablon kâğıdı ile desenin şablonunu hazırlayınız.

İşlem basamakları	Öneriler
<ul style="list-style-type: none">➤ İş önlüğünüzü giyiniz.➤ Çalışma masanızı hazırlayınız.➤ Hazırlanmış deseni yapışkan şablon kâğıdı üzerine yerleştiriniz.➤ Uygun bir yöntemle deseni yapışkan şablon kâğıdına geçiriniz. 	<ul style="list-style-type: none">➤ Şablon kesimini maket bıçağı ile yaparsanız masanızın bu kesimden zarar görmeyecek özellikte olmasına dikkat ediniz.➤ Desenin şablon kâğıdı üzerinden kaymaması için gerekli önlemleri almayı unutmayınız. Gerekirse şablon kâğıdını ve deseni masaya bantlayınız.➤ Deseni şablon kâğıdına aktarmak için karbon kâğıdı veya izleyerek geçirme yönteminden faydalanabilirsiniz.➤ Temiz ve dikkatli çalışınız.

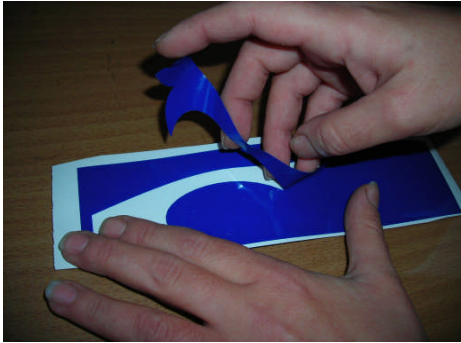
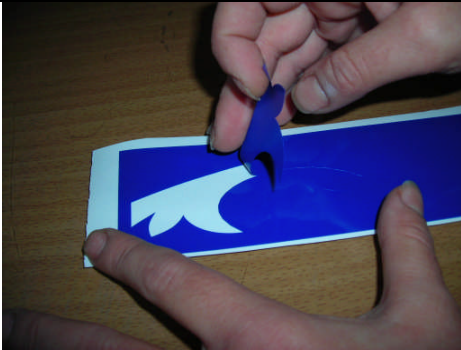
- Desenin tam ve düzgün bir şekilde geçip geçmediğini kontrol ediniz.
- Şablon kâğıdındaki desenin şekline göre maket bıçağı veya makasla iç kısımlarını oynunuz.

- Kesilen kısımları şablonun ana gövdesinden ayırınız.

- Kesme işlemi sırasında kazalara karşı dikkatli olunuz.
- Kesim işlemi, gereken netlik ve düzgünlükte yapmaya özen gösteriniz.

- Kesilen kısımları ayırırken yavaş ve dikkatli hareket etmeyi unutmayız.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

OBJEKTİF TESTLER (ÖLÇME SORULARI)

Bu faaliyet sonunda kazandığınız bilgileri aşağıdaki soruları cevaplandırarak ölçünüz.

Aşağıdaki soru cümlelerinin başına doğru ise **D**, yanlış ise **Y** yazınız

1. () Üç çeşit şablon hazırlama yöntemi vardır.
2. () Şablonun hangi malzeme ile yapılacağı uygulamanın yapılacağı ürünün özelliğine göre belirlenir.
3. () Yuvarlak formlu yaş çamurdan ürünler için ürünün şeklini alabilecek yumuşak kâğıttan şablon hazırlamak gerekir.
4. () Yapışkanlı şablon kâğıtları, bisküvi ve sırlı pişirimi yapılmış ürünlerde kullanılır.
5. () Şablon parçaları ana gövdeden ayrı olmalıdır.

DEĞERLENDİRME

Sorulara verdiğiniz cevaplar ile cevap anahtarınızı (değerlendirme ölçütleri) karşılaştırınız, cevaplarınız doğru ise uygulamalı teste geçiniz. Yanlış cevap verdiyseniz öğrenme faaliyetinin ilgili bölümüne dönerek konuyu tekrar ediniz.

UYGULAMALI TEST

Öğrenme faaliyetinde kazandığınız beceriler doğrultusunda, öğrenme faaliyeti-1 de hazırlamış olduğunuz deseni yapışkanlı şablon kâğıdına geçiriniz. Bu uygulamayı aşağıdaki ölçütlere göre değerlendiriniz.

(Bu faaliyet kapsamında aşağıda listelenen davranışlardan kazandığınız becerileri “Evet” ve “Hayır” kutucuklarına (X) işareti koyarak kontrol ediniz.)

DEĞERLENDİRME ÖLÇÜTLERİ	Evet	Hayır
1. İş önlüğünüzü giydiniz mi?		
2. Çalışma masanızı hazırladınız mı?		
3. Deseninizi son bir kez incelediniz mi?		
4. Deseni şablon kâğıdına geçirmeye hazır olduğuna karar verdiniz mi?		
5. Deseni yapışkanlı şablon kâğıdı üzerine yerleştirdiniz mi?		
6. Deseni şablon kâğıdı üzerine sabitlemek için gerekli önlemleri aldınız mı?		
7. Deseni uygun bir yöntemle şablon kâğıdı üzerine geçirdiniz mi?		
8. Deseni şablon kâğıdına geçirirken gerekli hassaslığı ve dikkati gösterdiniz mi?		
9. Şablon kâğıdı üzerine geçirilmiş desenin düzgünlük ve netliğini kontrol ettiniz mi?		
10. Şablon kâğıdı üzerine geçirdiğiniz deseni şekline göre neyle kesmeniz gerektiğine karar verdiniz mi?		
11. Desenin iç kısmını makas veya maket bıçağı ile oyduunuz mu?		
12. Desenin oyma işleminin düzgün olup olmadığını kontrol ettiniz mi?		

DEĞERLENDİRME

Yapılan değerlendirme sonunda “ Hayır” şeklindeki cevaplarınızı bir daha gözden geçiriniz. Kendinizi yeterli görmüyorsanız öğrenme faaliyetini tekrar ediniz. Cevaplarınızın tamamı “Evet” ise bir sonraki faaliyete geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-4

AMAÇ

Bu faaliyette verilecek bilgiler doğrultusunda uygun atölye şartları sağlandığında karo-fayans yüzeyine şablon dekoru uygulaması yapabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

Şablon dekoru uygulamasının benzer olarak hangi sanat dallarında ve hangi isimlerle uygulandığını araştırınız.

Araştırmanız için modül sonunda yer alan kaynaklardan, kütüphanelerden, üniversitelerin güzel sanatlar fakültelerinden, piyasada bu tür uygulamalar yapan iş yerlerinden ve internetin ilgili sitelerinden faydalanabilirsiniz.

4. KARO-FAYANS YÜZEYİNE

4.1. Şablon Dekor Uygulama

Karo-fayans yüzeyi şablon dekoru uygulaması rahatlıkla uygulayabileceğimiz alanlardan biridir.

Bu uygulama sırlı karo-fayans üzerine yapılacağı için yapışkanlı şablon kâğıdı üzerine geçirilmiş desenimiz kullanılacaktır. Hazırlanmış olan desen şablonu, uygulama yapacağımız karo-fayans üzerine belirlenen yere yapıştırılır. Daha sonra karar verilen uygulama yöntemiyle boyanarak desen, karo-fayans yüzeyine aktarılır. Uygulamada daha önce hazırlanıp kıvamı ayarlanmış sır üstü dekor boyaları kullanılır.

Uygulamaya geçmeden önce şablonun karo-fayans üzerine iyice yapışıp yapışmadığı kontrol edilmeli, bilhassa şablonun iç kenarlarında açıklıklar kalmamasına özen gösterilmelidir. Aksi takdirde boya, buralardan içeri sızıntılar yapar ve desenin ana hatlarının bozulmasına neden olur.

Karo-fayans ölçülerinin genelde sabit ve düz bir yüzey olması uygulamada çok büyük kolaylık sağlar. Bu nedenle bu dekoru ilk olarak karo-fayanslarda uygulayarak ilerleyen aşamalar için beceri kazanmış olacağız.

4.1.1. Uygulamada Dikkat Edilecek Noktalar

Karo-fayans yüzeyine şablon dekoru uygulaması yaparken;

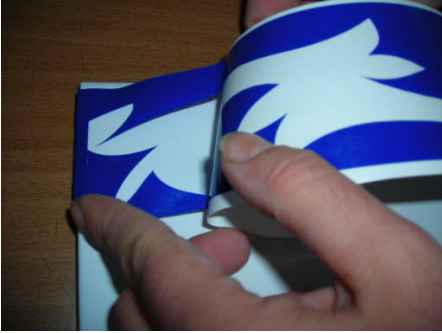

- Şablonun karo-fayans ölçülerine uygun olmasına
- Desenin karo-fayans yüzeyinde göze en hoş gelecek şekilde kullanılmasına,
- Uygulamanın birden çok 2, 4, 6, 8 fayansta nasıl gözükeceğini önceden deseni yan yana getirerek denemeye,
- Gerekirse kaymalara sebebiyet vermemek için uygulama için belirlenen alana işaret noktaları koyulmasına,
- Şablonu yüzeye düzgün yapıştırmaya,
- Boya-medyum kıvamının iyi ayarlanmış olmasına,
- Seçilen uygulama yönteminde kullanılacak araç gerece doğru karar vermeye,
- Uygulama esnasında dikkatli ve titiz davranmaya,
- Şablonun dış kenarından akmalara olursa boyanın kurumadan temizlenmesine,
- Şablonu kaldırmadan önce boyanın kendini çekmesini beklemeye,
- Şablonu kaldırırken dikkatli ve yavaş hareketlerle kaldırmaya,
- Şablonu çıkarttıktan sonra desenin yeterince iyi çıkıp çıkmadığını kontrol etmeye

dikkat etmek gerekir.

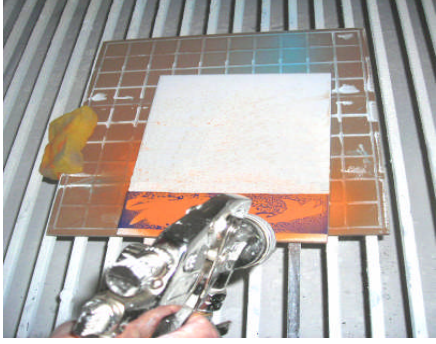
UYGULAMA FAALİYETİ

Önceden hazırlanmış olan araç, gereç, malzeme ve şablonla aşağıdaki işlem basamaklarını takip ederek karo-fayans yüzeyine şablon dekoru uygulamasını gerçekleştiriniz.

Aşağıda kullanılan desen, size örnek teşkil etmek için verilmiş olup uygulamayı yapacak kişinin kendi oluşturduğu deseni kullanması gerekmektedir.

İşlem basamakları	Öneriler
<ul style="list-style-type: none">➤ İş önlüğünüzü giyiniz.➤ Çalışma ortamını hazırlayınız.➤ Kullanılacak miktarda karo-fayansı masa üzerine yerleştiriniz.➤ Karo –fayans yüzeyinde şablonun yapıştırılacağı alanı belirleyiniz.➤ Şablonu karo-fayans yüzeyine düzgünce yapıştırınız. 	<ul style="list-style-type: none">➤ Önlüğünüzü giymeyi unutmayınız.➤ Gerekirse baskı yapılacak yerlere işaret noktaları koyabilirsiniz.➤ Yapıştırma işlemi yaparken açıklıklar kalmaması için kontrol etmeyi unutmayınız.

- Hazırlamış olduğunuz boyayı boya kabında iyice karıştırınız.
- Boyanın kıvamını yedek karo-fayans üzerinde kontrol ediniz.
- Karar verilen yöntemle(fırça, sünger, pistole) şablon dekorunu uygulayınız.

- Boya dibe çökmüşse boyanın tekrar karıştırılması gerektiğini unutmayınız.
- Uygulamayı yaparken mümkün olduğunca dikkatli ve titiz davranınız.
- Ayrıntılara dikkat ediniz.
- Dikkatli ve tekniğin gerektirdiği şekilde çalışınız.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

OBJEKTİF TESTLER (ÖLÇME SORULARI)

Bu faaliyet sonunda kazandığınız bilgileri aşağıdaki soruları cevaplandırarak ölçünüz.

Aşağıdaki ifadelerin başına doğru ise D, yanlış ise Y yazınız..

1. () Şablon dekoru uygulamasına geçmeden önce şablonun iç kenarlarında açıklık kalmamasına dikkat etmek gerekir.
2. () Karo-fayans yüzeyine şablon dekoru yapılması zordur.
3. () Hazırlanmış şablon karo-fayans üzerine rast gele yapıştırılır.
4. () Şablon kaldırılmadan önce boyanın biraz kendini çekmesi beklenir.
5. () Gerekirse kaymalara sebebiyet vermemek için uygulama için belirlenen alana işaret noktaları koyulmalıdır.

DEĞERLENDİRME

Sorulara verdiğiniz cevaplar ile cevap anahtarınızı (değerlendirme ölçütleri) karşılaştırınız, cevaplarınız doğru ise uygulamalı teste geçiniz. Yanlış cevap verdiyseniz öğrenme faaliyetinin ilgili bölümüne dönerek konuyu tekrar ediniz.

UYGULAMALI TEST

Öğrenme faaliyetinde kazandığınız beceriler doğrultusunda öğrenme faaliyeti-1' de hazırlamış olduğunuz deseni karo-fayans yüzeyine uygulayınız. Bu uygulamayı aşağıdaki ölçütlere göre değerlendiriniz.

(Bu faaliyet kapsamında aşağıda listelenen davranışlardan kazandığınız becerileri “Evet” ve “Hayır” kutucuklarına (x) işareti koyarak kontrol ediniz.)

DEĞERLENDİRME ÖLÇÜTLERİ	Evet	Hayır
1. İş önlüğünüzü giydiniz mi?		
2. Çalışma ortamını hazırladınız mı?		
3. Kullanılacak miktarda karo-fayansı masa üzerine yerleştirdiniz mi?		
4. Karo-fayans yüzeyinde şablonun yapıştırılacağı alanı belirlediniz mi?		
5. Belirlediğiniz alana işaret noktalarını koydunuz mu?		
6. Şablonu karo-fayans yüzeyine düzgün bir şekilde yapıştırdınız mı?		
7. Yapıştırma işlemi yaparken açıklıklar kalmaması için kontrol ettiniz mi?		
8. Hazırlamış olduğunuz boyayı boya karıştırma kabında iyice karıştırdınız mı?		
9. Boyanın kıvamını yedek karo-fayans üzerinde kontrol ettiniz mi?		
10. Boya kıvamının iyi ayarlanıp ayarlanmadığına karar verdiniz mi?		
11. Karar verilen yöntemle (fırça, sünger veya pistole) şablon dekoru uygulamasını yaptınız mı?		
12. Uygulamayı yaparken mümkün olduğunca dikkatli ve titiz davrandınız mı?		
13. Tekniğin gerektirdiği şekilde çalışmaya dikkat ettiniz mi?		

DEĞERLENDİRME

Yapılan değerlendirme sonunda “ Hayır” şeklindeki cevaplarınızı bir daha gözden geçiriniz. Kendinizi yeterli görmüyorsanız öğrenme faaliyetini tekrar ediniz. Cevaplarınızın tamamı “Evet” ise bir sonraki faaliyete geçiniz.

ÖĞRENME FAALİYETİ-5

AMAÇ

Bu faaliyette verilecek bilgiler doğrultusunda uygun atölye şartları sağlandığında şablon dekoru uygulaması yapılmış karo-fayans yüzeyini rötuşlama işlemini yapabileceksiniz.

ARAŞTIRMA

Şablon dekoru rötuşlamasında dikkat edilmesi gereken önemli noktalar nelerdir? Araştırınız. Uygulama esnasında kullanınız.

5. KARO-FAYANS YÜZEYİNDE ŞABLON DEKORUNUN RÖTUŞLANMASI

Şablon dekoru uygulaması bittikten sonra bazı fazlalıklar ve eksiklikler olması mümkündür. Bu nedenle işlem sonunda dekorlanmış karo-fayans incelenip varsa bu hataların nerelerde olduğu belirlenmeli ve uygun yöntemle giderilmelidir. Bu aşama rötuşlama aşamasıdır. Sünger Dekor 1-2 modüllerinde de bahsettiğimiz bu işlem, uygulanan dekor tekniğine göre değişiklik gösterebilir. Bu nedenle bu ve bundan sonraki tüm modüllerimizde rötuşlama konusuna değinilecektir.

5.1. Fazlalıkların Temizlenmesi

Şablon dekorunda uygulama yöntemine göre fazlalıklar da değişiklik gösterebilir. Fırça ve süngerle yapılan uygulamalarda çok fazla taşmalar olmamasına karşın pistole uygulamalarında boya püskürtülerek atıldığı için fayans yüzeyinde daha fazla boya fazlalıkları (taşmaları) olabilir.

Fayans üzerindeki fazlalıklar, ilk olarak boya atıldıktan sonra desen şablonu çıkarılmadan önce temizlenir. Bu fazlalıklar, boya kurumadan önce temizleme bezi veya sünger ile deseni bozmadan silinir (Resim 5.1). Daha sonra boyanın hafifçe kendini çekmesi beklenir ve şablon dikkatlice kaldırılır. Şablon kaldırıldıktan sonra ikinci rötuşlama işlemine geçilir. Desen tekrar incelenerek fazlalıklar varsa bir fırçanın arka tarafı veya karo-fayansa zarar vermeyecek bir aletle kazınarak rötuşlama işlemi gerçekleştirilir (Resim 5.2).

Resim 5. 1: Sır fazlalıklarının sünger ile silinmesi

Resim 5. 2: Sır fazlalıklarının kazınması (rötuş)

5.2. Eksiklerin Tamamlanması

Şablon dekoru işlemi bittikten sonra desende bazı eksiklikler olabilir. Bu eksiklikler, uygulama yöntemi ile aynı şekilde tamamlanmalıdır. Aksi takdirde desen üzerinde hatalı ve kötü görüntüler ortaya çıkabilir. Bilhassa pistole uygulamalarında eksik kısım bırakılmaması ve desen şablonu çıkarılmadan önce iyice kontrol edilip eksiklik varsa tamamlanması iyi bir dekorlama işlemi için gereklidir.

- Fazlalıkları tespit ediniz.
- Nemli bezle ve uygun bir aletle fazlalıkları kazıyınız.

- Dekorun tamamen kuruması için karo-fayansları raflara kaldırınız.

- Şablonu kaldırırken dikkatli olmayı unutmayınız.
- Şablonu kaldırdıktan sonra kalan fazlalıkların olabileceğini unutmayınız.
- Sert ve çizici aletler kullanmayınız.
- Rötüşlamayı tekniğine uygun biçimde yapınız.
- Ayrıntılara dikkat ediniz.
- Temiz ve titiz çalışınız.

ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

OBJEKTİF TESTLER (ÖLÇME SORULARI)

Bu faaliyet sonunda kazandığınız bilgileri aşağıdaki soruları cevaplandırarak ölçünüz.

Aşağıdaki ifadelerin başına doğru ise D, yanlış ise Y yazınız.

1. () Şablon dekoru uygulandıktan sonra ve desen şablonu kaldırılmadan önce boya kurumadan karo-fayans üzerindeki fazlalıklar temizlenir.
2. () Şablon çıkartıldıktan sonra hiçbir rötuşlama işlemi yapılmaz.
3. () Desenin eksik kalan kısımları, uygulama yöntemi ne şekilde yapıldıysa aynı yöntemle tamamlanmalıdır.

DEĞERLENDİRME

Sorulara verdiğiniz cevaplar ile cevap anahtarınızı (değerlendirme ölçütleri) karşılaştırınız, cevaplarınız doğru ise uygulamalı teste geçiniz. Yanlış cevap verdiyseniz öğrenme faaliyetinin ilgili bölümüne dönerek konuyu tekrar ediniz.

UYGULAMALI TEST

Öğrenme faaliyetinde kazandığınız beceriler doğrultusunda; öğrenme faaliyeti- 3' te uyguladığınız karo-fayans yüzeyindeki şablon dekorunun rötuşlama işlemini yapınız. Bu uygulamayı aşağıdaki **ölçütlere** göre değerlendiriniz.

(Bu faaliyet kapsamında aşağıda listelenen davranışlardan kazandığınız becerileri “Evet” ve “Hayır” kutucuklarına (X) işareti koyarak kontrol ediniz.)

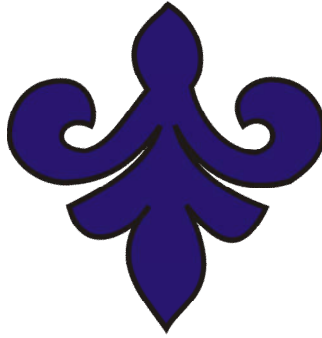
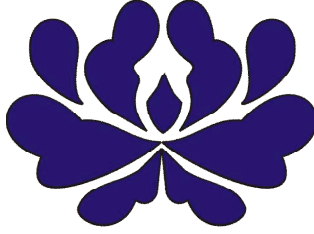
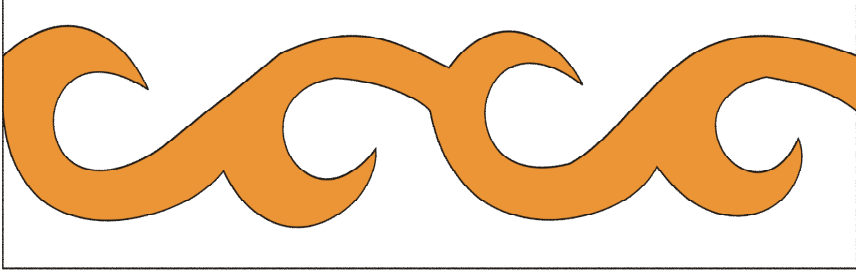
DEĞERLENDİRME ÖLÇÜTLERİ	Evet	Hayır
1. Şablon dekoru uygulanmış karo-fayansı kontrol ettiniz mi?		
2. Karo-fayans yüzeyinde şablon dışına taşan kısımları tespit ettiniz mi?		
3. Temizleme bezi veya sünger yardımıyla fazlalıkları sildiniz mi?		
4. Temizleme işlemi sırasında desenin bozulmaması için gerekli özeni gösterdiniz mi?		
5. Desende eksiklikler olup olmadığını kontrol ettiniz mi?		
6. Eksik kısımları tamamladınız mı?		
7. Eksikleri tamamlama işlemini şablonu kaldırmadan önce yapmaya dikkat ettiniz mi?		
8. Boyaların yeterince kurumasını beklediniz mi?		
9. Şablonu karo-fayans yüzeyinden dikkatlice kaldırdınız mı?		
10. Şablonu kaldırdıktan sonra tekrar deseninizi kontrol ettiniz mi?		
11. Fazlalıkları tespit ettiniz mi?		
12. Nemli bezle ve uygun bir aletle fazlalıkları kazıdınız mı?		
13. Fazlalıkları kazırken karo-fayansı çizmeyecek bir alet kullanmaya dikkat ettiniz mi?		
14. Rötuşlama işlemini yaparken ayrıntılara dikkat ettiniz mi?		
15. Rötuşlamayı tekniğine uygun biçimde yaptınız mı?		
16. Rötuşlama işleminden sonra istenilen nitelikte bir şablon dekoru sağlayabildiniz mi?		

DEĞERLENDİRME

Yapılan değerlendirme sonunda “ **Hayır** ” şeklindeki cevaplarınızı bir daha gözden geçiriniz. Kendinizi yeterli görmüyorsanız öğrenme faaliyetini tekrar ediniz. Cevaplarınızın tamamı “ **Evet** ” ise bir sonraki faaliyete geçiniz.

MODÜL DEĞERLENDİRME

Aşağıda karo-fayans yüzeyi için hazırlanmış çeşitli desen örnekleri görülmektedir.

PERFORMANS TESTİ (YETERLİK ÖLÇME)

Kazanılan tecrübeleri göz önünde bulundurarak şablon dekoru uygulamasını çeşitli boyutlarda karo-fayans yüzeylerine kendi başınıza uygulayabilirsiniz. Yukarıda incelediğiniz örneklerden yola çıkarak kendi zevkiniz ve yaratıcılığınız doğrultusunda istediğiniz karo-fayans boyutuna uygun bir desen çizimi yapınız. Çizdiğiniz deseni yapışkanlı şablon kâğıdına geçirip şablonunu çıkartınız. Daha sonra hazırladığınız bu şablonu karo-fayans yüzeyine yapıştırıp şablon dekoru uygulaması yapınız. Şablon dekoru uygulamasında kullanacağınız rengi kendiniz belirleyebilirsiniz. Bu uygulamayı aşağıdaki **ölçütlere** göre değerlendiriniz.

(Bu uygulama kapsamında aşağıda listelenen davranışlardan kazandığınız becerileri “Evet” ve “Hayır” kutucuklarına (X) işareti koyarak kontrol ediniz.)

DEĞERLENDİRME ÖLÇÜTLERİ	Evet	Hayır
1. İş önlüğünüzü giydiniz mi?		
2. Çizim masasını hazır hale getirdiniz mi?		
3. Çizim araç gereçlerinizi hazırladınız mı?		
4. Uygulama yapacağınız karo-fayansın ölçülerini belirlediniz mi?		
5. Karo-fayans ölçülerine uygun kâğıdı hazırladınız mı?		
6. Belirlenen karo- fayans ölçüsüne uygun desenin dış çerçevesini oluşturduunuz mu?		
7. Şablon dekoru ve karo-fayans ölçülerine uygun desen eskizlerini çizdiniz mi?		
8. Çizdiğiniz eskizlerden uygulama yapacağınız deseni seçtiniz mi?		
9. Desen çiziminizi yeterince temize çektiniz mi?		
10. Desene son halini verdiniz mi?		
11. Deseni çoğaltabilmek için eskiz kâğıdı veya aydıngere geçirdiniz mi?		
12. Yaptığınız ayırım doğrultusunda deseni renklendirdiniz mi?		
13. Renklendirdiğiniz desenin uygulama aşamasında nasıl bir etki vereceğini değerlendirdiniz mi?		
14. Kullanacağınız miktarda karo-fayansı temin ettiniz mi?		
15. Karo -fayanslarınızı şablon dekoru için temizleyip hazır hâle getirdiniz mi?		

16.	Hazırlanan boyaların kıvamını iyice ayarlamak için boya karıştırma kabınızı hazır hale getiriniz mi?		
17.	Boyalarınızı bir miktar medyumla porselen havanda iyice ezdiniz mi?		
18.	Boyanın içinde pütürler kalmadığından emin oldunuz mu?		
19.	İyice ezilmiş olan boyaya gerekli miktarda medyum ilave ederek karıştırma kabında kıvamını ayarladınız mı?		
20.	Uygulamayı hangi yöntemle yapacağınıza karar verdiniz mi?		
21.	Karar verdiğiniz yönteme uygun fırça, sünger veya pistoleyi hazır hâle getirdiniz mi?		
22.	Uygulamayı yapacağınız masa veya boya kabini hazır hale getirdiniz mi?		
23.	Uygulama esnasında kullanacağınız diğer araç gereci (Rötüşlama ve temizleme malzemeleri) hazır hâle getirdiniz mi?		
24.	Uygulamayı yapmak için çevrenin temiz ve tozsuz olup olmadığını kontrol ettiniz mi?		
25.	Deseninizi son bir kez incelediniz mi?		
26.	Desenin şablona kâğıdına geçirmeye hazır olduğuna karar verdiniz mi?		
27.	Deseni yapışkanlı şablon kâğıdı üzerine yerleştirdiniz mi?		
28.	Deseni şablon kâğıdı üzerine sabitlemek için gerekli önlemleri aldınız mı?		
29.	Şablon kâğıdı üzerine geçirilmiş desenin düzgünlük ve netliğini kontrol ettiniz mi?		
30.	Şablon kâğıdı üzerine geçirdiğiniz deseni şekline göre neyle kesmeniz gerektiğine karar verdiniz mi?		
31.	Desenin iç kısmını makas veya maket bıçağı ile oydunuz mu?		
32.	Desenin oyma işleminin düzgün olup olmadığını kontrol ettiniz mi?		
33.	Kullanılacak miktarda karo-fayansı masa üzerine yerleştirdiniz mi?		
34.	Belirlediğiniz alana işaret noktalarını koydunuz mu?		
35.	Şablonu karo-fayans yüzeyine düzgün bir şekilde yapıştırdınız mı?		
36.	Yapıştırma işlemini yaparken açıklıklar kalmaması için kontrol ettiniz mi?		
37.	Hazırlamış olduğunuz boyayı boya karıştırma kabında iyice karıştırdınız mı?		

38.	Boyanın kıvamını yedek karo-fayans üzerinde kontrol ettiniz mi?		
39.	Boya kıvamının iyi ayarlanıp ayarlanmadığına karar verdiniz mi?		
40.	Karar verilen yöntemle (fırça, sünger veya pistole) şablon dekoru uygulamasını yaptınız mı?		
41.	Uygulamayı yaparken mümkün olduğunca dikkatli ve titiz davrandınız mı?		
42.	Tekniğin gerektirdiği şekilde çalışmaya dikkat ettiniz mi?		
43.	Şablon dekoru uygulanmış karo-fayansı kontrol ettiniz mi?		
44.	Karo-fayans yüzeyinde şablon dışına taşan kısımları tespit ettiniz mi?		
45.	Temizleme bezi veya sünger yardımıyla fazlalıkları sildiniz mi?		
46.	Temizleme işlemi sırasında desenin bozulmaması için gerekli özeni gösterdiniz mi?		
47.	Desende eksiklikler olup olmadığını kontrol ettiniz mi?		
48.	Eksik kısımları tamamladınız mı?		
49.	Eksikleri tamamlama işlemi şablonu kaldırmadan önce yapmaya dikkat ettiniz mi?		
50.	Boyaların yeterince kurummasını beklediniz mi?		
51.	Şablonu karo-fayans yüzeyinden dikkatlice kaldırdınız mı?		
52.	Şablonu kaldırdıktan sonra tekrar deseninizi kontrol ettiniz mi?		
53.	Fazlalıkları tespit ettiniz mi?		
54.	Nemli bezle ve uygun bir aletle fazlalıkları kazıdınız mı?		
55.	Fazlalıkları kazırken karo-fayansı çizmeyecek bir alet kullanmaya dikkat ettiniz mi?		
56.	Rötuşlama işlemi yaparken ayrıntılara dikkat ettiniz mi?		
57.	Rötuşlamayı tekniğine uygun biçimde yaptınız mı?		
58.	Rötuşlama işleminden sonra istenilen nitelikte bir şablon dekoru sağlayabildiniz mi?		

DEĞERLENDİRME

Sorulara verdiniz cevaplar ile cevap anahtarınızı (değerlendirme ölçütlerini) karşılaştırınız. Yapılan değerlendirme sonunda “Hayır” şeklindeki cevaplarınızı bir daha gözden geçiriniz. Kendinizi yeterli görmüyorsanız modülü tekrar ediniz. Cevaplarınız doğru ise bir sonraki modüle geçmek için ilgili kişilerle iletişim kurunuz.

CEVAP ANAHTARLARI

ÖĞRENME FAALİYETİ 1 CEVAP ANAHTARI

1.	D
2.	D
3.	Y
4.	Y
5.	D
6.	Y

ÖĞRENME FAALİYETİ 2 CEVAP ANAHTARI

1.	D
2.	Y
3.	Y
4.	D
5.	D

ÖĞRENME FAALİYETİ 3 CEVAP ANAHTARI

1.	Y
2.	D
3.	D
4.	D
5.	Y

ÖĞRENME FAALİYETİ 4 CEVAP ANAHTARI

1.	D
2.	Y
3.	Y
4.	D
5.	D

ÖĞRENME FAALİYETİ 5 CEVAP ANAHTARI

1.	D
2.	Y
3.	D

ÖNERİLEN KAYNAKLAR

- <http://www.serfed.com>
- <http://www.turkseramik.com>
- <http://www.turkishceramics.com>
- <http://www.turkseramikdernegi.org>

KAYNAKÇA

- SEVİM S. Sibel, **Seramik Dekorları**, Eskişehir, 2003.
- SEVİM S.Sibel, **Yayımlanmamış Ders Notları**, Eskişehir, 2006.
- ALPASLAN AKER Sabiha, **Tasarım Mesleki Resim**, İstanbul, 2003.